

چیزی در عالم نیست که با زبان ریاضیات قابل بیان نباشد

محمد حسین نائینی، از اساتید حوزه علمیه قم گفت: خواجه نصیرالدین طوسی به ریاضیات گرایش بسیار زیادی داشت، امروزه چیزی در عالم نداریم که به زبان ریاضی و کمیت قابل بیان نباشد.

محمد حسین نائینی، از اساتید حوزه علمیه قم گفت: خواجه نصیرالدین طوسی به ریاضیات گرایش بسیار زیادی داشت، امروزه چیزی در عالم نداریم که به زبان ریاضی و کمیت قابل بیان نباشد.

همایش بزرگداشت روز حکیم خواجه نصیرالدین طوسی عصر روز گذشته (چهارشنبه پنجم اسفند ماه) در موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران با حضور جمعی از اساتید برگزار می شود.

حجت الاسلام والمسلمین محمد حسین نائینی از اساتید حوزه و از شاگردان علامه حسن زاده آملی و آیت الله جوادی آملی یکی از سخنرانان این همایش بود. وی که از قم به این مراسم آمده بود گفت: فیثاغورثی ها جهان را به شکل عدد می دیدند، امروز هم بشر هرچه را می خواهد می تواند به زبان ریاضی تعبیر و بیان کند و چیزی در عالم نداریم که به زبان کمیت قابل بیان نباشد. خواجه نصیرالدین طوسی با اینکه به همه علوم اشراف داشت اما به ریاضیات نسبت به سایر علوم گرایش بیشتری داشت.

وی افزود: شخصیت خواجه نصیرالدین طوسی هنوز برای خیلی ها ناشناخته است اگرچه اهل ریاضیات با او آشنا هستند و او را به خوبی می شناسند ولی جنبه های دیگر شخصیتی او مثل فلسفه، کلام و معرفت او هنوز ناشناخته مانده است. مشائیان عقیده داشتند که ۱۰ عقل وجود دارد و دهمین عقل همان عقل کدخدایی یا مربی گری است، با این وجود به خواجه نصیر لقب عقل حادی عشر یا عقل یازدهم را داده اند چون او به همه عرصه های علوم احاطه داشت.

نائینی ادامه داد: علمای اسلام مثل سیبویه شیرازی و عبدالقاهر جرجانی برای فهم قران و اعجاز ان زحمت های زیادی کشیده اند و علم اعجاز قران را پایه گذاری کرده اند با این حال خیلی از آنها مهجور مانده اند.

ابوالقاسم رحمانی که این روزها مشغول تصحیح و شرح نویسی کتاب «تحریر اصول الهندسه و الحساب» خواجه نصیرالدین طوسی است از دیگر میهمانان همایش بزرگداشت خواجه نصیر بود. وی گفت: حدود چهار سال است که در محضر استادمان جناب آقای نائینی شب و روز مشغول شرح نویسی براین کتاب هستیم و تا به حال حدود ۱۵۰۰ صفحه ورق ۴۴ درباره آن نوشتیم و قرار است به زودی این کتاب به زبان عربی به همراه یک مقدمه زبان فارسی توسط موسسه حکمت و فلسفه منتشر شود.

وی افزود: کتاب نامبرده شامل ۱۵ مقاله است که ۱۳ مقاله آن از اقلیدوس و دو مقاله آخر مربوط به شاگردان اوست. خواجه نصیرالدین طوسی این کتاب را سال ۶۴۵ هجری قمری این کتاب را تحریر کرده که بسیار هم مورد استقبال قرار گرفته و شرح های زیادی درباره آن نوشته شده است.

اما محمد حسین حشمت پور عضو هیئت علمی دانشکده الهیات و معارف اسلامی قم به عنوان دیگر سخنران این همایش گفت: بیشترین تبحر خواجه در ریاضی و فلسفه بوده است و اگر بعد از فخر رازی و غزالی خواجه نصیرالدین طوسی نمی درخشید معلوم نبود فلسفه در چه حالی باشد. همچنین خواجه نصیرالدین در کتاب اشارات پایه نفس انسان را بنا گذاشته و سه قوه اصلی برای انسان قائل شده است؛ عقل، شهوت و غضب. او عقل را در حیطه نظر و شهوت را در حیطه عمل قرار داده است. از طرفی مطرح کرده که شهوت و غضب باید تحت تسلط عقل باشند تا بتوانیم از آن ها بهره ببریم.

وی در ادامه به تعریف اخلاق پرداخت و افزود: اخلاق هیئتی است که از ارتباط قوه عاقله و حیوانیه به وجود می آید. گاهی اخلاق حاصل غلبه عقل بر قوای حیوانی می شود که به آن اخلاق فضیله و گاهی حاصل غلبه قوای حیوانی بر عقل می شود که به آن اخلاق رذیله می گوئیم.

حشمت پور ادامه داد: به عقیده خواجه نصیر، ایمان منشا اخلاق و اخلاق منشا اعمال می شود، تاکید اسلام به ایمان هم به این دلیل است. کسانی که ایمان دارند اعمالشان خاص است. خواجه نصیرالدین برای اخلاق مرتبت های متفاوتی قائل شده و معتقد است که اگر بتوانیم عقلمان را تلطیف کنیم می توانیم به قوای حیوانی غلبه کنیم. خواجه در توضیح چگونگی تلطیف عقل توضیح می دهد که یکی از راه های تلطیف عقل این است که آن را در مواضعی که شاداب است استفاده کنیم به این معنا که موقع خواب یا وقتی که نفس ما مشغول هضم غذاست از آن استفاده نکنیم. با اینکه فعالیت عقل خستگی ناپذیر است با این حال بالاخره خسته می شود بنابراین نباید از عقل بیش از توانش کار بکشیم. باید عقلمان را به یک مطلب متمرکز کنیم تا بتوانیم به مطلوب نهایی که خداست برسیم.

این استاد الهیات در پایان گفت: وحی از وقتی که القاء می شود تا وقتی به قوه ناطقه برسد سه مرحله خیال، حس مشترک و قوه ناطقه را طی می کند. با این حال قوه خیال در دو امر هیچ دخل و تصرفی ندارد؛ یکی در مورد وحی و دیگری وقتی خیال مشغول امری باشد. چون قوه خیال امر واضح را حکایت نمی کند بلکه چیزهای مبهم را حکایت می کند.